

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan.

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.--Teléfono, 186.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell.	2 rals al mes.
Fora.	8 " trimestre.
Un número sol.	0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.	

AVIS

Posém en coneixement dels nostres subscriptors de Barcelona que desde avuy queda establerta nostra representació administrativa en dita capital, en la **LLIBRERIA DE DON ALVAR VERDAGUER**, Rambla del Mitj, n.º 5.

ANY NOU, VIDA NOVA?

Durant l' any que acaba de transcorrer, s' ha demostrat ben bé, fins á la evidencia, lo descens, lo retrocés moral á que han devallat los espanyols, de la mateixa manera que l' anémia del pacient, que mal aconsellat, está en mans de curanderos; se debilita fins al punt de perdre la conciencia de sos actes.

Mirantho desapasionadament y jutjantl' últim semestre ab tot: s sas diverses y funestas conseqüencias no 's pot menos que convenirs en que tot dimana del rebaixement moral que sufrim los espanyols, tant los que ocupan elevats cárrechs com los de mes modesta esfera.

Y no cap lo menor dubte que un dels mes importants factors produhius de la causa que tants desastrosos efectes espargeix, es lo cúmul de criteris, apoyats en una sola base, pero ramificats y baix distintas formas, que tothom se creu en dret de defensar y de imposar.

Comensant per aqueix fonament de que parlavam y anantsen als casos pràctichs, posém al centre com á productor de la idea, y 's veurá que 'ls que giran ó recorren l' òrbita á son alrederor, han de percibir sa influencia. Si aquest centre, focu que en lloch de llum, per rahons de son inservible mecanisme, dona tenebras, es llògich que 'ls que solsament s' alimentan de sa llum, divagarán al trovarse envoltats per las ombras. D' aixó 's desprén que 'ls que amparan son criteri refiantse de la base de las doctrinas centralistas, s' han trobat divagant en lo transcurs de l' any passat.

De la hecatombe de Santander, com de la desgraciada explosió del Liceo de Barcelona, se n' han fet molts comentaris y s' han exposat molts medis al objecte de evitar los desastrosos efectes. De la primera, qui sino la imprevisió del Govern,—donant per sentat que la dinamita del Cabo Machichaco estava declarada,—pot arrastrar las malediccions del poble santanderí y la estigma dels espanyols, no tenint empleats que inspirantse en miras humanitarias allunyessin del port l' explosiu? Donchs la generalitat ho atribuhía á la desgracia y no faltava qui volia fer una lley especial, com si á Espanya ab tantas lleys, adicions, códichs y modificacions poguessim reg' rarnos dintre la espessa xarxa legislativa. L' atentat criminal del Liceo inspirá la indignació general; las naciones vehinas aprobaren ja sas lleys especials, aquí hem d' esperar la curació del peronné de 'n Sagasta pera ferho, com si la vida de tots los ciutadans dependís d' una relliscada del quefe del Govern. Com es natural hem d' esperar, puig las lleys, en contra de lo llògich, se dictan al poble pero no las fa 'l poble, donada la manera constitutiva del centralisme que absorbeix y mancomuna 'ls drets y llibertats, predicantne en cambi d' altres oprobiosas, á cual ombra 'n neixen atentats com lo que 'ns ocupa. També 'ls comentaris sobre aquest cas se basavan en la indignació envers l' anarquisme; las indignacions s' habían de dirigir al Govern actual y á sos antecessors, ja que adoptaban lo sistema d' amalgamarho tot y sas obras resultaban de fira, incapassas de sostenir lo feixuch pes de la Nació.

Un' altre desastre, lo de Melilla, ve á ajuntarse al cuadro, mes aquest lo passem per alt, donchs la opinió sensata, la que no 's deixa portar de las patrioterias insulsas d' alguns periódichs comerciants, de sobras haurá donat son veredict.

Pera complètar l' obra, Moret fa firmar al Govern una serie de convenis comercials ilegals, violant lo Govern d' aquesta manera, una de las lleys fonamentals del Estat y faltant á lo prescrit en la Constitució.

A n' aquí es ahont s' ha vist mes descarnada la varietat de criteris, en aquestos regalos d' any nou de nostres ministres. Trobantlos beneficiosos,

no ha faltat qui s' entretenia, (ó feyan entretenir) desde la tribuna del Circul de la Unió Mercantil de Madrit, demostrant fins á la evidencia ab xifras y paraulas, las ganancias dels fabricants de teixits, y ell, que segons ell, era molt entés en aquestas qüestions y además había exercit de fabricant, había sospés pagos algunas vegadas. Qui redactava telégramas desde Girona empenyantse en fer barallar als catalans, puig sas doctrinas manan que pera defensarse es precis atacar als vehins. Qui reclamava lo bon arreglo de lo seu. Y fins que organisava *meetings* legals, amparantse ab lleys que'ls mateixos que las habían redactadas violavan. De que servi 'l *meeting* de Bilbao tan cacarejat per lo Foment del Travall Nacional? ¿Quina forsa tenia? Servi pera redactar unas conclusions mansas, en las cuals, y aixís se feu, se doná importancia als capitostos del centralisme que 'ns aniquila, visitantlos y demanantlosi sombrero en má que en sos programas hi juessin lo proteccionisme, com si la regió no tingués sufficient voluntat y sobrada rahó pera protegirse á si mateixa y ferse respectar; y que la forsa que tenia no era sufficient pera imposarse, per més que s' había irrogat la representació de Catalunya, los gironis ho comprovaren. Tampoch ah faltat qui ha trovat enérgich lo procediment.

No es aixís com se recaba lo que es de dret y de justicia. Si 's volia *meeting* de protesta, vejeu los catalanistas com ho ferem allavoras del códich civil. Sinó, pregunteu á la Coruña com s' arreglan las imposicions del centro: gireu 'ls ulls á Navarra escolteu lo que os dirán de sa administració local amenassada per Gamazo L' aygua de borratxas no serveix de reconstituyent, l' anemia que sufrim es necesari atacarla de ferm.

La única solució es lo remey enérgich; no 's pot aplicar al exterior, es necesari amputar las parts pudridas, y aquestas son totas las banderas politicas, puig totas sense escepció han contribuít á la ruina d' Espanya. Lo remey no 'l cerqueu entre las receptas dels curanderos centralistas, no son oracions lo que 's necesita, pero si restablir las debilitadas forsas un dia tant enrobustidas, aquellas forsas ab vida propia, alimentadas de per si en cada regió, no com actualment, ab lo ranxo mal-sá del denigrant uniformisme.

En l' any nou, l' any noranta quatre, comentarem encare?

No cumplirem ab lo d' any nou vida nova?

F. DE LA MURTRA.

DISCURS

LLEGIT PEL PRESIDENT DE LA LLIGA DE CATALUNYA D. ANTONI SUÑOL
EN LA SESSIÓ INAUGURAL DE LAS TASCAS DEL ANY 1893-1894.

(Continuació).

Si aneu al Aragó, per tot veuréu un poble, enérgich y viril antany, avuy amodorrat; á causa de la postració en que jau, ha perdut la memoria y ni ésma té per evocar son passat gloriosíssim. Tant sols algun patriota entrevéu en somnis la sombra de la Lanuza clamant al cel justicia y llibertat.

Preguntéu á n' els bascos y navarros que tal 'ls proba 'l centralisme, y os contestarán ab una imprecació; tant 'els indigna la pèrdua de llurs seculars furs y la desmoralisació que, com á natural conseqüència, comensa á infiltrarse en l'urs públics corporacions; aneu, si voleu completar el quadro, á Portugal: demanéu á n' els portuguesos quin recort guardan de la dominació espanyola, quinas bonas ausencias ne conservan, y os remembrarán la ruina total de la marina lusitana, la pèrdua de las Molucas y moltes altres colonias, las persecucions y tiranias dels vireys...!

Fins á Castella mateix podéu aturarvos, y ¿que hi trobaréu com á resultat d' aquesta nefanda administració, que hi trobaréu llevat del Madrid oficial que 's xucla tota Espanya, sino desgavell y miseria?...

¿Y de Catalunya, que 'n dirém, que no sapiguéu tots vosaltres?

Las lleys, las venerandas lleys que encarnavan l' esperit del nostre poble, com á fillas de ell l'legítimas, ens las han presas ó disfressadas, y si alguna n' ha quedat, com no'ns la deixan millorar, resulta tot sovint enderredada. La llengua, la hermosa llengua ab que la mare amanyagá 'l nostre ignoscent son en l'infantesa, la llengua dels nostres amors y del nostre pensament, l'han desterrada dels tribunals de las oficinas, de las universitats y de las escuelas, dels registres de la propietat y de las notarias, de per tot, en fi; puig com diu molt bé un llorejat escriptor catalá (1): per tot arreu ahont hi ha algú que té una credencial á la butxaca, ó alguna corporació regida per una ley, ó d' algun article de ley nascuda, s' ha d' usar, per forsa, de la llengua castellana. Las possessions de la Corona d' Aragó, hermosas perlas d' un collar romput, s' anaren desgranant una per una; y ¿per qué?; preguntéuho á n' en Lafuente, un dels historiadors més apassionats de son país, y ell hos dirá com s' ho amanegaren els vireys y gobernadors que la inepta Cort de Madrid hi enviava!... Y una darrera l' altre perdérem Sardenya, y Nápoli, y Sicilia y Alger y el semi-protectorat dels reyetóns berberischs, y per fi la preponderancia en el Mediterrani!

Si, senyors, si; si aquets cataláns qu' ab tant poca cosa s' aconsolan tinguessen memoria, veurían durant la reconquesta al Estat catalá exte-

(1) Masferrer y Arquimbau.

nentse, engrandintse, primer per la Península, després pel mar llatí, casi sempre sobrer de recursos gracias al seny de sos governs, l'industria progressant, la marina poderosa. Els panyos de Barcelona exportats al Llenguadoch, á Italia y á Siria; las especias del Llevant introduhidas directament per Damás y l'Egipte; las naus catalanas per tot, fins á Inglaterra á cercar llana en brut per treballarla aquí á Catalunya y tornarla á son país natiu en forma de teixits... (2). ¡Quin contrast ab avuy!

A Ponent, entretant, en continuas civils discordias, sospesas no més per guerrear ab els moros; penurias al erari y manlleutas als juheus á cada punt; fins fam contan que va passar el rey Enrich III un dial...

Y venint mes ensá, que recordin el quadro qu' ab Austrias y Borbons ens presenta aquella Cort envilida, cau d' ambicions é ineptes *favoritos*, vesper de *camarillas*, redors d' aventurers, centre de tirania y de superbia, escola de trampas y cobdicias, enllotada font de despilfarros y d' immoralitats! Y fora de la Cort, las regions esclavitsadas, l'industria y el comers arruinats, els camps sense conreu, possessions europeas y colonias americanas perdente, la marina aniquilada, els destins de la nació á mercés del extranger!... Y ja en el present sigle, en mitj d' alguna innegable millora, mesquí torna-veu dels immensos progressos realisats per las nacions vehinas, no veuhem aquets incautes catalans de qui parlo qu' ha quedat per desgracia un bon planter de Lermas y Olivares, de Portocarreros y Riperdás, d' Esquilaches y Godoys? ¿No 'ls sembla, donchs, que tenim rahó en desconfiar de la descentralisació y de la moralitat que 'ns prometin, mentres hagi de venir d' allí, mentres no'ns la poguem implantar nosaltres meteixos?...

En quant á l'imposició d' una llengua extranya, mentida sembla que, ja que no aquell natural y noble orgall ab que estima tot home lo seu y fa que may prefereixi la mare d' un altre, per més que se li presenti cuberta d' or y joyas, á sa mare propia, la mara del cor, per pobra y humil y desvalguda que la vegi; ja que no l'esperit d' amor patri qu' ha fet dir al poble que poch val qui no estima lo seu; ja que no 'l dolsíssim recort de la infantesa, de las primeras paraulas del cor eixidas, en catalá parladas; mentida sembla que, ja que no totas aquestas consideracions de propia dignitat, al menys la consideració de la propia conveniencia no obri 'ls ulls d' aquets catalans per convence'ls de la necessitat d' usar la llengua catalana en tots els actes de la vida, lo meteix privada que pública.

La ciencia pedagógica, proclamant per tot que l' infant ha de rebre la primera instrucció en sa llengua nativa, imposa l'ús del catala en las escolas primarias. En efecte, tots hem pogut notar, y molts ho hem deplorat amargament, el fatigosíssim treball que s' ha d' operar en las infantils inteligencias pera adaptarse els primers rudiments de l' ensenyança. Obligats á traduhir del castellá al catalá las explicacions del mestre y las lliçons del llibre per lograr compendre llur sentit, y obligats després

(2) Campmany, Memorias Históricas—2.ª part, pl. 144.

à traslladar al castellà el propi raïocini, que l' intel·ligència concibeix y combina en català, resulta d' un mecanisme tant extremadament difícil, tós que en molts casos l' ensenyansa no produheix sino el cansanci y al cap de vall el desesperament del deixeble, qui no arriba à trovar may gust en l' estudi y acaba per aborrrir-lo y deixar-lo. Els que, per major forsa de voluntat ó per l' energia paterna, terminan llur ensenyament primari y passen al superior, se trovan ab las meteixas dificultats, puig encara qu' arribin à possehir el castellà fins al punt de comprendre'l perfectament, tant aviat com se tracta d' exposar, de paraula ó per escrit, el fruyt de llurs estudis devant del tribunal d' exàmen, s' entrebanca sense da-se'n compte ab la construcció catalana que pugna per eixir del llabi ó de la ploma, y may, en igualtat de circumstancies, fan un paper tan lluhit com els castellans. En lloch s' evidencia més aixó qu' en las oposicions, en las quals hem vist tants cops obtindre els primers premis à mitjanias que sols ho devian à la facilitat d' expressió que 'ls concedia l'ús del propi idioma.

Y si d' aquí passém à las obras literarias y als càrrechs públics, obtinguts generalment, à causa del actual deplorable règimen parlamentari, pels més oradors, resulta més evident encara l' inferioritat en que, baix aquest punt de vista, estém els catalans.

Els escriptors que ab talent y aptituds per ser de primera fila, escribint en llur propia llengua, s' empenyan en escriure en castellà, à mesd' oblidar els consells d' en Cervantes que deya que no hi havia necessitat d' anar à buscar las llenguas extranyas per declarar l' altesa dels conceptes, s' exposan à que se 'ls coneixi sempre l' origen y sigan objecte de las burlas dels castellans. Aixó, qu' ha succehit à molts, succehi ja á n' en Joan Boscá, de qui en Fernando de Herrera 's mofava, criticantli que *«se atreviese à traer en su no bien compuesto vestido las joyas de Ausias March y del Petrarca»*. Per 'xó diu molt be el venerable mestre Aguiló: «Tres segles y mitj han pasat desde llavors, y 'ls poetas catalans que segueixen l' exemple d' en Boscá solen trovar casi sempre un Herrera que, escorcollantlos la vestidura, barra la porta del Parnás».

Altres tant passa en la vida particular dels catalans quan han de fer tractes ó testaments.

Conceptes que no entenen, paraulas qual verdadera significació no se 'ls alcanza ó que poden aplicarse en distintas acepcions, termes ó vocables d' antigas escripturas que no saben interpretar els encarregats de ferlas cumplir, son altres tantas fonts de plets y ruina per moltes families. Lo mateix hem de dir de las declaracions de processats y testimonis devant de jutjes que ni coneixen las nostres lleys ni entenen la nostre llengua, lo qual ha donat molt sovint lloch à inqualificables equivocacions y à dolorosas injusticias.

Aquesta inacabable récula de mals originats per l' imposició à Catalunya d' una llengua forastera, han cregut molts que 's remediaria imposantla encara més tirànicament, fentla més obligatoria encara de lo

que ja ho es avuy, ab lo que s' obtindrà, creuhen, la complerta vulguri-sació del castellà y, per lo tant, el més perfecte coneixement del mateix. Prescindint de que, si el qu' aixís pensí es un català demostra tenir molt poch patriotisme ó al menys un concepte mol mesquí de sa propia dignitat, pot provarse ab l' historia á la má qu' aquestas eliminacions, ó amputacions, *manu militari* resultan impossibles quan no obeheixen á altres lleys que la voluntat humana. Els pobles els crea Deu y no els homes, y al crearlos els dona els caràcters y geni que, tot distingintlos dels demés, contribuheixen principalment á formar el propi idioma de cad' un. Ni las imposicions, ni las tiranías, ni els sigles arrivaren á convertir en romans als pobles que Roma subjugá. En va els imposá llengua y lleys, en va establí escolas y universitats á Tolosa y á Burdeus y á Tarraco y á Mérida y á las principals ciutats de son dilatat imperi, en va otorgá á molts d' ellas els drets de ciutat romana, en va enllurherná á llurs fills introduhintlos en el govern, fentlos senadors y tribuns y cónsuls, y fins enmantellantlos ab la púrpura imperial, en va 's pledejaba en llatí las causas y era 'l llatí la llengua de l' administració, y de las lleys, y de las institucions politicas, civils y militars, y de la religió y del comers, jen va tot: tan bon punt caygué Roma, y ab ella l' imposició, reprengueren las llenguas particulars llur imperi, y per molt que 'l llatí hi hagi deixat, per numerosos que s'ian els termes y locucions qu' acusin la procedencia llatina, lo principal de cada idioma s' ha mantingut prou sencer per diferenciario dels demés patentisant sa indiscutible propia individualitat!

(Acabará).

EN LO "FOMENT DEL TRAVALL NACIONAL" DE BARCELONA

Lo passat dijous á la tarde, tingué lloch en lo saló d' actes del Foment del Travall Nacional de Barcelona una importantíssima reunió de varias corporacions de Catalunya, cridada per aquella associació económica y á iniciativa segons se deya de la Cámara de Comers de la vohina capital, al objecte d' acordar la protesta que devía fer lo pahís productor devant del ilegal procedir del govern que no solsament ha faltat al Real Decret per lo qual se constituhiren las Cambras de Comers y agrícolas sino que per poguer tirar avant sa funesta obra aranzelaria ha arribat á trepitjar la mateixa Constitució del Estat.

En vista dels termes ab que estava redactada la convocatoria, semblava que per fi se tractaria de fer algo serio y trascendental qu' acabés d' una vegada l' absolutisme gubernamental del Poder executiu, que no repara en enfonsar al pahís productor á la mes espantosa ruina, segurs de la seva omnipotencia, y contant ja per endevant ab la mansuetut acostumada dels elements vitals de la producció patria, que fins avuy s' ha-

vian mostrat ben poch disposats á defensar per tots los medis la riquesa nacional y ab ella 'l pervindre de nostra terra, tan constantment amenaçat per los desgavells, ilegalitats, y absolutismes gubernamentals; tan en boga en aquestos temps de *libertad y democracia*.

En aquesta creència, acudiren á la reunió la Lliga de Catalunya, lo Centre Catalá de Sabadell y algunas otras associacions disposats á fer un va y tot com semblava qu'aixís havia de acordarse després del escandalós *modus vivendi* ab Fransa y de las concesions otorgadas á totas las Nacions europeas que vullguin tranquilament explotar nostre mercat patri. Y foren los mes puntuals á la cita com era de preveure. Ni l'inminent perill que 'ls amenaça, conseguí de las demás corporacions lo domini de sa natural indiferencia, comensant per aquesta causa una hora mes tart de la senyalada en la convocatoria. Aixó ja desanimá un bon xich á las esmentadas Associacions que no comprenen se parli d' ilegalitats del Poder central y ruina de la industria y agricultura patrias, y 's comensi per no assistir puntualment á tractar de la defensa necesaria, com si fos cosa que no afectés als interessos sagrats que representan.

Oberta la sessió per últim y llegida una contundent memoria del Foment, prengueren la paraula alguns oradors pera exposar á son entendre la classe de protesta que devia verificarse y com de costum, ab tot y la justicia de la nostra causa y la rahó que 'ns assisteix, tornaren á sortir los *clichés* de sempre; una exposició á la Reyna regent, ó á las Corts, una crida al diputats y senadors per Catalunya y fins als jefes de tots los partits polítics, es á dir que no semblava sino qu' allí no 's tractava de la vida ó mort de la industria y la agricultura, sino de qualsevol altre assumpto que ni valia la pena de pendrer un acort serio y viril y per lo tant se podia confiar tranquilament als elements polítics de la Nació pera que ho pastelejesin al seu capritxo.

Per últim se lográ encausar la discussió y fer entendre que 's tractava de cosas que valen la pena, quedant nombrada una comissió proposta no sabem per qui, pera que redactés la protesta y la mateixa reunió pogués discutir-la, aprobar-la ó rebutjar-la. Desde allavors quedaren mercaçes ja duas tendencias; la una, la *respectuosa*, amiga de continuar protestant ab lo cap baix y demanant en molt bonas formas lo que es ben nostre y segons ells mateixos confessan lo govern nos ho vol pendrer passant per sobre las lleys y la mateixa Constitució del Estat; l'altra tendencia resolta á lo que convingui, á lo que las circumstancias exigeixen y prescindir completament de la política y 'ls polítics que al fi y al cap són los únichs responsables de tots los mals que 'ns aclaparan.

Reanudada la sessió y llegida la protesta redactada per la Comissió, sense mes temps que 'l suficient casi para arribar á las orellas dels assistents las últimas paraulas del Secretari, ja 's tractava de donar un vot de gracias á la comissió per lo be que havia complert son comés, quant sea aixecá nostre distingit amich senyor Alsina representant de la *Lliga de Catalunya* y després de dolders de que 's volgués donar las gracias per la re-

dacció d' una protesta qu' encara no se sabia si fora aprovada, preguntá si 's tractava de repetir la serie de *sainetes* que s' han vingut representar ab motiu de la defensa del treball nacional d' uns quants anys á aquesta part, en qual cas afegi, algunas associacions se retirarian, ó si 's tractava de debó de la defensa y salvació de tans sagrats interessos y en aquest concepte podran contar ab la ajuda moral y material, aquí y fora d' aquí, dels elements que representavan.

Ja es hora que 'ns desenganyém, continuá lo representant de la Lliga, no serveix per res aquest sistema manso y respectuós que s' ha seguit fins are; ab governs que han portat á la nació en tan espantosa decadencia, que l' han ofegada ab tans tributs xuclant los cuartos dels contribuyents fins al fons de la butxaca ja prou esquilmada, que tractan de arruinar per sempre mes si poden la producció nacional y 'l treball pátri, fent de tots nosaltres la vergonya y 'l ludibri d' Europa, es necessari prescindir de contemplacions y componendas y anar al grá d' una vegada, fer entendre al jefe del Estat que te un govern que vulnera las lleys y trepitja la Constitució y per lo tant lo poble honrat y treballador que manté ab sos suhors, á tota aquesta colla de mas governs que 'ns embrexen, veyent que 'ls de dalt qu' haurian de dar exemple, obran tan ilegalment y 's posan fora de la ley, fora de la ley se posará 'l poble ja que aquest es lo camí que se li ensenya y 's preconisa.

Y es necessari també, afegi 'l senyor Alsina, que estiguém segurs de que representem aquí á tota Catalunya en sas mes importants corporations, que no se si es axis com s' ha fet en aquesta reunió, porque no 's repeteixi aquesta vergonya, que es algo del *sainete* de que vos parlava, de que mentres en nom de Catalunya se protesta dels disbarats económichs del govern, de la mateixa Catalunya, com ha sucsehit are á Girona, surtin veus en sentit contrari. Unimnos tots y á tota la regió catalana y fentne una no mes de todas las nostras Associacions pera la resistencia que convingui y defensa que precisi, serém prou forts pera seguir per la pendent ó per las vias que 'l Govern vullgui conduhirnos.

Lo senyor Sunyol refermá tot lo dit per lo senyor Alsina, afegint que s'ha de fugir dels motllos vells y corcats que fins avuy servian de pauta y prescindir dels polítichs que tots sabem que buscan y que ambicionan. N' hi ha prou ab 'l pahís pera imposarse y no s' ha d' anar á mendicar lo que 's ben nostre.

Resúmint; no hi valgueren pera res las exclamacions, ni la excitació á la verdadera defensa de nostres sagrats interessos; s' aprobá difinitivament la protesta presentada, dirigida á la Reyna Regent y á las Corts, quant s' obrin, y se retiraren los representants de la *Lliga de Catalunya*, de la *Asociació de Pagesos*, *Centre Catalá de Sabadell* y del *Colegi d' Art mayor de la seda*, y alguna altra associació qual nom no recordém, despres de fer constar son vot en contra en lo sentit de creure rtmassa manso lo procedir acordat si de debó 's vol salvar á Catalunya del perill que l' amenaça.

Es inútil tot quant se digui y tot quant se faigi. Los qu' avuy porta

la representació y direcció de tants sagrats interessos, quant escoltan no aprenen, y pocas son las vegadas que escoltan. O 'ls falta cor pera sentir verdadera afecció per la industria y agricultura, ó 'ls falta pit pera empendrer lo camí que condueix á sa salvació y defensa.

¡Deu no 'ls hi tingui en retret quant l' hora sia!

La reunió del Foment del ^{* *}Travall Nacional de Barcelona s' obrí y tancá usantse sempre la llengua castellana á escepció dels moments en que parlaren losa michs senyors Sunyol y Alsina.

Se veu que 'l proteccionisme del Foment comensa y acaba en la industria y demás interessos materials. Proteccionisme per la materia; lliure cambi per l' esperit.

¡Qu' estrany que s' hagin olvidat de lo que era nostra rassa, si han comensat per renegar de nostra llengua!

Poesías d' ARTHUR MASRIERA

De la Companyia de Jesús

I V

Hi hauria feyna llarga si 'm proposés donar á coneixer totas las bellas que enclou lo llibre de 'n Masriera; caldria anar seguint pas á pas y com no es aqueix lo meu objecte, acabaré ma tasca espigolant aqui y enllá segons los fulls vulguin cada cop que 'ls deixin lliures del pes ab que 'ls subjecte.

Plana 187. *A la costa catalana*, 's titula la composició que l' etzar m' ha pasat devant. ¡Quin cumul de recorts ha vingut á deixondir!—Deu li pagui al poeta l' instant de goig que inconscienment me causa.

«No sé pas hont comensa, no sé pas hont acaba;
lo cel la va fé ermosa, y un dia 'l nostre mar
al mon va dir:—¡Miráula! d' Europa es la pubilla!
del Amor y del Jéni n' es la primera filla;

¿Qui s' hi voldrá casar?»

¿Quin?... 'l tal, que enamorat besá sos jardins aclamantla reyna y esposa.

«y ella ab sos bés, florí.»

«y aixís de flors vestida», l' he vista yo cent cops y cent cops he rebut desde alta mar las dolsas alenadas que 'm rebifavan lo cor. ¡Prehuada costa! No n' hi ha no, en tot lo mon de mes gentil. Quant al retornar á la patria mon esguart escorcollant la broma l' entreveya ¡que amorosa 'l rebia! quin delitós consol trobavan mas miradas en lo verdor de sos boscos; en la blavor

de sas montanyas: en los riquíssims tons de sas alegres platjas que de levant á ponent s'estenen

«..... com lo vistós plomatge
d'un gran cap d'ala obert.»

La escola d' Alsacia te per títol l'altra composició que, al deixar en llibertat lo volum, ha quedat á ma vista.— Es senzillíssima, pero quina fonda pena deixan en lo cor sas estrofas.

«Lo carré es ample y antich
totes les cases son baixes;
la escola es á miñj carrer
voltada d'albes y acacies.
La imatge de Sant Lluís
corona la barbacana
sota la imatge un escut
sense les armes de França.»

¡Pobra, pobra Alsacia! en eixa última frase d'en Masriera s'hi veu tota la desdita que sobre teu pesa. Ja no tens escut; ya no tens llengua; tos mestres se vehuen obligats á explicar en la llengua de tos opresors que continuament

«van á la escola á esp'ar»

si en ella s'ensenya en alemany; tos fills ja no serán francesos, tant sols las campanas guardarán lo recort del passat y permanixerán fidels cridant á sos amichs

«sempre ab la veu de la pátria!»

Molt, pero molt me queda pera dir, pero com son tantas las apreciacions que podrian ferse ab motiu del llibre que ha suggerit las apuntadas, sería qüestió de no acabar... fins que s'haguessin acabat las composicions. Ab aixó, plego y felicitant de tot cor á n'en Masriera li demano, que sovint, ben sovint, nos deixi tastar un poch de la mel que ab tanta cobdicia guarda ab sentiment de la literatura pátria.

FRANCISCO DE P. BÉDÓS.

UNA BONA NOVA

Tal es la de poguer dir á nostres llegidors que l' eminent patrici, l' Ilm. Bisbe de Vich doctor Morgades y Gili no se separará de Catalunya.

Feya alguns dias que la afligida pátria nostra plorava una nova desgracia. Temia que, per disposicions superiors, li fos arrebatat un dels patricis que mes y mellor ha contribuït al foment de la regeneració moral y material de Catalunya.

Mes l' il·lustre restaurador de la Santa Basílica de Ripoll estima massa als catalans y á Catalunya, y al sacrificar los alts honors que se li brindavan, es tal volta perque son clar talent y sa patritisme han reconegut que sa elevada missió, á Catalunya, á la qu' estima entranyablement, no havia acabat encare.

No, Catalunya no podia veurer allunyar-se al gran patrici sense plorar amargament y condoldres de la separació del prelat á qui tant estima y á qui haguera anyorat en moltes ocasions de las que tal volta han devenir pera posar á prova unavegadames l' amor y patriotisme dels bons catalans.

Per aixó nosaltres, sentirem vivíssima alegria, al llegir á *La Renaixensa* lo següent telégrama.

«Vich, 1 de Janer, á las 6 tarde.— Vich y Catalunya están d' enhorabona. En lo Palau episcopal s' ha rebut lo següent telégrama del Nunci de Sa Santedat: «Tinch una gran satisfacció en manifestarli que sos desitjos han sigut satisfets, de manera que queda bisbe d' eixa diócesis.

La noticia ha sigut rebuda á Vich ab gran entussiasme. Todas las funciones de las sociedades han sigut suspensas, pera ferne de més populars: al vespre las músicas donarán serenatas é hi haurá lluminarias generals.—
Joseph»

Catalunya, donchs, está d' enhorabona y nosaltres nos en felicitem agraïnt en lo mes íntim de l' ànima la patriòtica resolució del prelat vigatà á qui estimem com se mereix per sas altas virtuts y excelent patriotisme.

¡Visca molts anys, pera 'l bé de Catalunya, l' il·lustre restaurador del bressol de la independència pàtria!

LA REDACCIÓ

L I T E R A T U R A

E S P I N E S

Ella està besant
l' amorós Infant,
y ses galtes mira
que 'ls llavis de Judas
també besaran,
y plora y sospira.

Les flors que somriuhen
una á l'altra's diuen
per qué plora tant?
Ella està bressant
l' amorós Infant;
tot bressantlo mira
aquells peus y braços
que en creu clavarán,
y plora y sospira.

L'aucellet que canta,
oïnt sa complanta,
respon gemegant.

Ella va alletant
l' amorós Infant;
alletantlo mira
aquells dolços llavis
que ab fel rosaran,
y plora y sospira.

L'ànima que l'ama
¡pobre Verge! exclama,
¡quin dolor tant grant!
Se vá endormiscant
l' amorós Infant;
difunt Ella mira
lo Fill, que cadavre
sos braços rebrán,
y plora y sospira.

Un angel venia
per darli alegria...
Se'n torna plorant.

JACINTO VERDAGUER, Pbre.

NOVAS

Avuy entra LO CATALANISTA en lo any VIII de su publicació.

Per tal motiu desitjem á nostres abonats y constants llegidors tota mena de felicitats en l' any 1894, que no cal dir quant voldriam que fos també de profitosos resultats pera la causa que defensém en la nostra amantíssima Catalunya.

Pera lograrho lluytarem com fins al present, dedicant hi tots nostres esforços y energias, sense vacilacions de cap mena convensuts de que aixís nos farem dignes de la consideració y estima dels bons fills de la mare pàtria y contribuïrem al benestar moral y material de la mateixa.

Lluny de defallir en la nostra tasca periòdistica, l' afrontarem cada dia ab mes entusiasme y procurarem verificar en aquest humil setmanari, totes aquelles reformes que sian necessaries pera mellor comoditat de nostres abonats y per extendrer mes encare la nostra esfera de propaganda.

Ab lo present número ne donem una mostra, esperant que las reformes introduhidas mereixerán l' aplauso dels nostres abonats.

La impremta, direcció, redacció y administració de LO CATALANISTA s' ha canbiat en lo carrer de Calderon, n.º 36.

Pera donar sortida al excés d' original que teniam en cartera y ab objecte que no perdés oportunitat nos hem vistos obligats á retirar la acostumada *Secció Política*.

L' Ajuntament que desde'l primer del any exerceix lo càrrech en aquesta ciutat ha nombrat pera ls principals llochs als individus següents:

Alcalde president: don Feliu Comas; primer tinent d' alcalde, don Joseph Boada; 2.^{on} don Antoni Durán; 3.er don Joaquim Racudé; 4.^{rt} don Tomás Campmajó; 5.^{ne} don Joan Cusidó; sindich 1.er don Joan Cabané; 2.^{on} don Magí Puig; concejal interventor don Casimiro Lagarriga.

Desitjem al nou ajuntament molta sort y bon desitj en volguer administrar los interessos de Sabadell.

Las comissions de nostre municipi han quedat constituïdas en la següent forma:

Hisenda: Joseph Boada, J. Cabané, Joan Camps, Pere Barata, Miquel Farell.

Governació: Antoni Durán, Joan Cusidó, Magí Puig, Tomás Durbán.

Foment: Joaquim Racuder, Francisco Cumacha, Casimiro Lagarriga, Joan Plá, Joseph Jam, Primitiu Rifà, Joan Cabané.

Ensanx : Jam, Barata, Racudó, Plá, Lagarriga, Durán.

Instrucció pública: Durán.

Junta municipal de Sanitat: Antoni Durán, Joan Camps.

Junta de la Casa de Caritat: Antoni Durán, Joan Cusidó, Magí Puig.

Junta del Cementiri: Rifà, Farell, Plá.

Junta del Santuari de la Salut: Joseph Jam, Tomas Durbán.

Junta de la Mina d' ayguas de Sabadell: Barata, Lagarriga, Durán.

Inspector del cos de bombers: Joan Cusidó.

Junta Pericial: Cabané, Comadrán.

Dintre la próxima setmana se repartirá profusament per tota Catalunya y nort d' Espanya un folleto contenint la conferencia que doná en lo Centre Catalá d' aquesta ciutat en la tarde del dia 26 del passat Desembre lo soci y vis-president del mateix don Antoni de P. Capmany, sobre lo *Regionalisme y 'l Proteccionisme*.

Ab motiu de la presa de possessió del nou Ajuntament de Málaga occurriren grans escándols, tirantse pel cap, l' urna y demés accessoris que hi había en 'l local.

Fou necessari la intervenció del Jutjat.

Y aixó que hí ha sufragi, llivertat del poble, que si no hi fos.....

Lo diumenge passat morí després d' una llarga malaltia en Olesa de Montserrat nostre compatrici lo advocat y distingit Diputat Provincial per nostre Circumscripció don Salvador Vilarrubias y Viada, (Q. E. P. D.)

Era lo malhaguanyat senyor Vilarrubias persona estimada de Sadadell un dels que ab motiu del códich civil 'ns ajudá en la nostra protesta.

Fou enterrat en lo mateix poble de Olesa, assistint un numerós seguiment representat per gran número d' amichs y companys y una numerosa comissió de la Diputació de Barcelona.

Rebi sa atribulada familia la expresió del nostre condol per tan irreparable pèrdua.

Lo Gobernador civil senyor Larroca, ha nombrat vis-president de la junta local de primera ensenyansa al Rvnt. don Joseph Baltá, rector de San Feliu.

En una vinya del terme municipal de San Pere de Tarrasa fou trovat l'altre dia lo cadáver d'una dona que fou identificat.

L'artista italiá senyor Ermete Novelli ha firmat la escriptura pera donar una serie de trenta y tantas representacions en lo teatro Principal de Barcelona durant la vinenta Cuaresma, en la que donará á conèixer varias obras novas.

Han sigut posadas á la venda las duas produccions en un acte y en vers *Amo y criat* y *Un cel-obert*, originals de don Joan Manel Casademunt que han sigut estrenadas ab bon éxit en lo teatro de Novetats de Barcelona.

Lo marqués de Comillas ha sigut premiat ab medalla de plata com expositor en lo Congrès Eucarístich de Valencia.

A la avansada edat de 79 anys ha mort á Espolla, son poble natal, don Joan Bassegoda y Mateu, oncle de nostre estimat company, redactor de *La Renaixensa* don Bonaventura Bassegoda, á qui acompanyém en lo sentiment que li ha produhit tal desgracia.

Hem rebut ab una bella dedicatoria un exemplar del poema *Maricho*, escrit en versos éuskars per l'ilustre patrici basch D. Antoni Arzac.

Lo celebrat escultor tortosí, senyor don Agustí Querol, ha sigut favoregut per Sa Santetat Lleó XIII ab la creu de San Silvestre, corresponent á la ordre de la «Esquela de Oro»

Felicitém al lloreijat escultor catalá.

Per ordre del marqués de Comillas, 's colocrará una placa en la cámara del *Alfonso XIII* ab los noms de la tripulació que sucumbi ab motiu de la horrorosa catástrofe del *Machichaco* ocurreguda en Santander.

Lo Sr. Murguía ha rebut de la Habana lo següent telégrama:

«Reunida la junta general del Centre gallego, acordá felitarlo per la publicació del tomo quart de la *Historia de Galicia*.--Lo president, Piñon».

Com recordarán nostres lectors, la obra del Sr. Murguía ha sigut costejada pel Centre gallego de la Habana.

SECCIÓ D' ANUNCIS

HISTORIA DE CATALUNYA

ESCRITA EN CATALÀ

PER

Antoni Anlestita y Pijoan

de la Real Academia de Bonas Lletres de Barcelona, de la Academia de la llengua Catalana, ex-President de l' Associació Catalana d' Excursions Científiques, etc., etc.

DOS VOLUMS EN CUART MENOR, 10 PESSETAS

En lo volum primer, de mes de 400 planas de lectura, se relata la historia de la nostra pàtria fins á la mort de Jaume I lo *Conquistador* (en lo darrer ters del sigle XIII) seguint en lo volum segon de 552 planas, la narració dels fets més gloriosos de nostre terra fins al acabament de la guerra de la independència en 1814.

Aquesta obra, de la qual se 'n han ocupat ab gran elogis los principals diaris y periódichs de Catalunya, 's troba de venda, á Barcelona, en lo magatzém de paper de Joan Almirall y Forasté, carrer de la Primpessa, número 16, y en las llibrerías de Verdaguer López, Puig, Durán y *L' Avenç*.

CADA VOLUM SOLT 5 PESSETAS

Dipòsit de pianosde la fàbrica **ESTELA Y BERNARREGI**, la més acreditada en classe

UNICH REPRESENTANT EN SABADELL

JOAN COMAS FAURA

Se venen de tots preus al comptat y á plassos á DOS DUROS setmanals. Tots los pianos d' aquesta casa son assegurats de tot defecte de construcció per 10 anys.

Se 'n venen també á cambi de tota classe de mercancías, com son panyos y tota mena de gèneros que pugan convenir al venedor.

Aquesta casa 's cuyda de tota classe de reparacions y afinacions per delicadas que sian.

Dirigirse al carrer de Colomer, 24: JOAN COMAS FAURA

Imprempta de Pere Tugas, Carrer de Calderon, 36, Teléfono, núm. 186.—SABADELL.